

Titel: Kapitel II.

Citation: "Kapitel II.", i *Proceskommissionen af 1892. Offentliggjort 1899*. Onlineudgave fra Lovforarbejder: <https://tekster.kb.dk/text/jura-texts-r04-shoot-chptrd1e15436.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Proceskommissionen af 1892. Offentliggjort 1899

Ophavsret: Love, administrative forskrifter, retsafgørelser og lignende offentlige aktstykker er ikke genstand for ophavsret. Du kan frit kopiere, distribuere eller fremføre materialet uden at bede om tilladelse.
Hvis materialet indeholder selvstændige bidrag, skal du være opmærksom på, at disse bidrag kan være beskyttet af ophavsret. Selvstændige bidrag må gengives i forbindelse med aktstykket. Hvis det selvstændige bidrag bruges adskilt fra aktstykket, gælder de øvrige ophavsretlige regler.

Kapitel II.

Retternes Virkekreds.

§ 4-6.

Den Organisation af Retterne, som Kapitlet forudsætter, er givet i det særlige Udkast til Lov om Domsmagtens Ordning.

Underretterne, der beklædes af Enkelt-dømmere, skulle dels behandle og påkende mindre Sager, dels tjene som Undersøgelsesretter i alle Sager, forsåvidt Forundersøgelse og enkeltstående Rets handlinger angår. Dog er der i § 4 givet Landsretten og højesteret Adgang til også at lade Undersøgelse handlinger foretage af en Landsdømmer, en Regel, der dels åbner en Udvej for sådanne besværligere og vanskeligere Tilfælde, i hvilke der nu for Tiden tyes til Regeringskommissioner, dels åbner de pågældende Retter Adgang til, hvor de ikke ville forlange, at et Bevis stal fores direkte frem for dem selv, at få Beviset optaget ved en dømmer, der står friere overfor Sagen end den Underretsdømmer, der alt har haft med den at gøre.

Landsretterne, hvis Antal er tænkt at skulle være 2, ere kollegialt sammensatte Retter med sæde henholdsvis i København og Aarhus, men med rejsende Afdelinger. Deres Opgave er for Straffeprocessens Vedkommende dels at foretage den egentlige Domsbehandling af vigtigere kriminelle Sager i første Instans, dels at være anden Instans for Underretssagerne. Til at fungere i hver enkelt Sag kræves ved Landsretten et Antal af 3 dømmere.

Højesteret er som hidtil øverste Instans for hele Riget.

Man har i Udkastet ligesom i det tidligere Forslag kun tænkt sig Nævninger medvirkende ved Landsretten, og har iøvrigt ikke fundet tilstrækkelig Anledning til at gå videre med Hensyn til lægmands-Elementets Optagelse: den dømmende Retspleje end af Grundloven antydtes; man har derfor heller ikke fulgt den tyske og norske Lovs Forbillede, ifølge hvilke Underretterne tiltrædes af 2 lægmænd (de såkaldte Meddomsretter, Schöffengerichte).

Herefter indskrænkes Spørgsmålene om Netternes almindelige Kompetence sig i Første række til følgende to:

I. Hvorledes stal grænsen drages mellem

Underretssager og Landsretssager? II. I hvilke Landsretssager skulle Nævninger deltage?

ad I. Det naturlige Inddelingsgrundlag danner Straffens størrelse. Da der imidlertid på det Stadium, hvor Kompetencespørgsmålet stal have sin første Afgørelse, ofte ikke kan have noget sikkert Skøn over, hvor stor Straffen i Tilfælde af Domfældelse in concreto vil blive (jfr. nærmere nedenfor), vil dette sige det samme som, at Strafferammen i det Straffebud, i Henhold til hvilket der rejses Tiltale, må blive det afgørende. Herved stal da straks bemærkes, at ikke just hver enkelt Paragraf i Straffeloven eller andre Love indeholder een Strafferamme og kun een saadan, men at en selvstændig Strafferamme derimod antages at foreligge overalt, hvor Straffen er foreskrevet for visse, ved bestemt præciserede Betingelser karakteriserede, forbryderske Handlinger, medens en almindelig Henvi sning til Straffens Forhøjelse under skærpende eller Formindskelse under formildende Omstændigheder efter et almindeligt skøn ikke betragtes som nogen særlig Strafferamme, men kun som ligefrem Vestanddel af den Regel, hvortil saadan Tilføjelse knytter sig (jfr. Udkastets § 277). Saaledes indeholder s. Eks. Straffelovens § 98, 1ste Stykke, kun een Strafferamme, § 243 kun een Strafferamme, § 268 ligeledes tun een Strafferamme, medens på den anden Side § 103 indeholder § Strafferammer, § 150 3 Strafferammer, § 160 4 Strafferammer, § 176 sammenholdt med de Para« graffer, hvortil henvises, en Række selvstændige Strafferammer, § 274. 2det Punktum, en særlig Strafferamme, og så fremdeles. I Overensstemmelse hermed ere de i Udkastet brugte Udtryk: „for hvilke Straffen ikke kan overstige“, „som falder under en Straffebestemmelse, der hjemler“, „for hvilket Straffen er bestemt til“ og lignende Betegnelser for Strafferammen at forstå.

Men står man nu overfor den Opgave at dele samtlige i Lovgivningen forekommende Strafferammer i to Grupper, ville de forskellige Straffe arter, der hjemles, frembyde tilstrækkeligt Grundlag for en Sondring:

yderligere at se hen til de forskellige Straffegrad er, vil blot fore til unyttig Kompliceren.

Med Hensyn til de forskellige Straffearter synes det nu klart, at Sager, i hvilke

Straffen ikke kan overstige Vøder eller de mildere Former af fængsel (simpelt Fængsel eller Fængsel på sædvanlig Fangekost) naturlig høre hjemme for Underretten, og omvendt Sager, i hvilke Straffen kan blive Livsstraf eller Strafarbejde, nærmest må høre hjemme for Landsretten. Vanskeligere stiller det sig med Hensyn til Vand og Brod-Straffen. skønt denne ordentligvis fremtræder som en hård og streng Straf, der tilmed i den almindelige Bevidsthed har en særlig vanærende Karakter, kan der dog umulig være Tale om til Landsretten at henlægge samtlige de mangfoldige Tilfælde, hvor Strafferammen ved Siden af andre Strafarter nævner Vand og Brød-Straffen. En Sondring må gøres, og denne har man da ment at måtte gøre således, at de Tilfælde, hvor Vand og Brød-Straffen er hjemlet i Forbindelse med anden Fængselsstraf (derunder de mange Tilfælde, hvor Straffeloven giver Domstolene Valget mellem de tre Fængselsarter, og hvor Normalstraffen altså ikke kan betragtes som liggende ved Straf af Vand og Brod. men netop ligger lavere) henlægges til Underretten, medens de Tilfælde, hvor Strafferammen nævner Vand og Brod-Straf i Forbindelse med Strafarbejde, og hvor Normalstraffen således netop ligger ved Vand og Brod eller højere, henlægges til Landsretten.*)

Man kommer således til en Inddeling, der henlægger de Sager, i hvilke der ikke kan blive Tale om højere Straf end Vand og Brod. til Underretten, og de Sager, i hvilke der kan blive Spørgsmål om højere Straf end Vand og Brod, til Landsretten.

Heri er der dog Grund til at gøre et Par væsentlige Modifikationer. En stor Mængde Forbrydelses-Begreber rumme jo nemlig i sig Forbrydelser af den forskelligste Betydning, og særlig gælder dette selvfølgelig om dem, hvis Strafferamme spænder over et Område fra de ringeste Strafarter (Formuestraf, simpelt fængsel etc.) til Straf' arbejde. Den strafferetlige Karakter af en Forbrydelse som f. Eks. ulovlig Omgang med Hittegods varierer åbenbart i høj Grad efter Beskaffenheden af det, der findes (en 10 Ore eller en stor Pakke værdipapirer), og Straffen kan i Overensstemmelse hermed variere fra 2 Kroners Bøde til 2 Års For-

bedringshusarbejde (Straffelovens § 247). Lignende Bemærkninger gælde om ubeediget falsk Forklaring for Retten (Straffelovens § 146), uagtsomt Manddrab (Straffelovens § 198) og mange andre Forbrydelser. Blev man nu stående ved den ovenangivne Sondring, vilde alle sådanne Forbrydelser, for hvilke Straffen i og for sig kan nå op til Strafarbejde, komme ind for Landsretten, selv om de in concreto vare ubetydelige. Spørgsmålet bliver derfor, om der ikke kan findes en Udvej til at befri Landsretten for en Del af disse Sager, uden dog derfor at udsætte nogen berettiget Interesse for Fare. Det tidligere førstags søgte at løse dette Spørgsmål ved at se hen til, hvad Straffen in concreto lunde antages at blive; men denne Løsning har Kommissionen opgivet i Erkendelse af. at det skøn, det herefter blev nødvendigt at udøve på Sagens første Stadier, ofte vilde blive så vanskeligt, at den hele Kompetenceinddeling derved kom til at hvile på et usikkert Grundlag. Det måtte befrygtes, enten at Påtalemyndigheden ex tuto bragte altfor mange Sager frem for Landsretten, eller at Underretten, efter at Sagen var behandlet og optaget, ofte vilde se sig nødt til at afvise den. Da nu de her omhandlede Forbrydelser i hvert Fald ikke høre til de groveste, og da Behandlingen for Kollegialret (foruden selvfølgelig at byde Staten større Garanti for, at de virkelig Skyldige og på den anden Side kun disse blive straffede) særlig tilsigter at give Sigtede en større Garanti mod urigtig Domfældelse, end Underretten byder, må Statens Interesse i, at det besværligere Landørets-Apparat ikke sættes i Bevægelse for små eller klare Sager, kunne forsones med Sigtedes Interesse i ikke at gå glip af den nævnte Garanti, ved at de her omhandlede Sager henlægges til Underretten med Ret for Sigtede til at forlange Landørets behandling, om han ønsker det. Er Sigtede på det rene med sin Strafskyld, vil han også have den Grund til at foretrække Underretsbehandling, at denne må ventes at blive hurtigere end Landsretsbehandlingen. — Det er denne Tanke, der er nærmere udført i § § d.

Men endnu en Modifikation i den Principale Sondring efter Strafferammens Strenghed må gøres. Om de hyppigst forekommende Forbrydelser, Forbrydelser mod Ejendomsretten, gælder det nemlig, at Strafferammen selv for første Gang begået Forbrydelse ligger så højt som Vand og Brod. alternativt' med Strafarbejde i således Tyveri § 228, Hæleri § 236, Bedrageri § 251). Skønt nu disse Forbrydelser baade efter

Straffelovens og den almindelige Opfattelse anses som grove og vanærende, gælder det på den anden Side om mangfoldige herhen hørende Tilfælde, at Konstateringen af den Pågældendes Skyld og Fastsættelsen af hans Straf er en så klar og ligefrem Ting, at der ikke vil være nogen Grund til at spille Tid og Kraft ved ubetinget at belemre Landsretten med sådant rent rutinemæssigt Arbejde, og dette gælder i Virkeligheden i mindst lige så høj Grad i kurante Recidivist-Tilfælde med egen Tilståelse. selv om det her kan dreje sig om Strafarbejde, som i Tilfælde af første Gang begået Forbrydelse, hvor Straffen tun er Vand og Brod. Endelig er der, henset til mangfoldige Indbruds- og andre såkaldte „grove" Tyveriers lidet komplicerede Beskaffenhed, ikke fundet tilstrækkelig Grund til principielt at udelukke sådanne fra Behandling ved Underretten, naar der baade foreligger udtrykkelig Tilståelse og Sigtedes eget ønske om Underrets-Behandling. På disse Betragtninger er § § o bygget.

Ifølge § § ville således Sager, hvori der nedlægges Påstand om Straf i Henhold til følgende af Straffelovens

Paragraffer, blive ubetingede Underretssager (af de udenfor Straffeloven liggende strafbare Handlinger ville selvfølgelig de allerfleste blive underretssager):

98, 2det Stk., jfr. 99 og 100 (Hindring af Embedshandlinger o. lign. uden Vold); 101 (Overfald på Embedsmand etc.); 103, 2det Stk., 1ste Pkt, 2det Led, 104, 1ste Stk. (Deltagelse i Opløb); 105, 106 (Borttagelse af Øvrighedsbekendtgørelser eller Embedssegel); 107 (Ubeføjet Tilegnelse af Embedsmyndighed); 108, 2det Stk, 1ste Led, 110, 111, 2det Stk. (Hjælp til Undvigelse, Udslettelse as en Forbrydelses Spor etc'; 113, 2det Stk., 115, 1ste Stk (forskellige Valgforseelser); 119 (Forsøg på Bestikkelse); 129, 130, 3die Stk (Forskellige mindre straffeprocessuelle Forseelser ; 144 (Forskellige mindre Forbrydelser af konstituerede Embedsmand!; 147, 1ste Stk., 148, 149, 2det Stk., 154, 15§ (Mened under visse formildende Omstændigheder, Afgivelse af urigtige Erklæringer); 15«, 157. 2det Stk, 158 (forskellige Forbrydelser vedrørende Religionen); 159, 160, 3die Pkt., 163, 165, 178, 179. 180, 183, 2det Stk., 2det Pkt., 184 (Forskellige mindre Sædelighedsforbrydelser); 196, 2det Stk (Hjælp til Selvmord); 199 (Undladelse af at hjælpe Folk i Livsfare); 207 (Uagtsom grov Legemsbeskadigelse); 208, 1ste Stk., og 209 (Duel); 224 og 227 (Urigtige eller usømmelige Angivelser og Klagemål); 233 (Tyveri as Børn mellem 10 og 1§ År); 23§ (Undtaget Tyveri); 236 (Brugstyveri); 242 (det „hvide Halen"); 256 og 25? (Undtaget Bedrageri); 261, 262, 2det Stk., 263 (Forskellige mindre Konkurs forbrydelser); 267, 2det Pkt. (Udgivelse af falske, men

Stk. (forskellige mindre Forseelser i Næringslivet); 284 (uagtsom Brandstiftelse); 289 (uagtsom Foretagelse af forskellige almenfarlige Handlinger); 290, 3die Stk. (uagtsom Anvendelse af giftige Stoff(r i Næringslivet); 292, 2det Stk (uagtsom Udbredelse af smitsom Sygdom blandt Husdyrene); 293, 294, 29§ og 296 (Ødelæggelse af offentlige Indretninger af forskellig Art eller iøvrigt af fremmed Ejendom); 297 (Dyrplageri).

B. For Underretten høre endvidere — forudsat at Landsretsbehandling ikke udtrykkelig af Sigtede begæres — Sager, i hvilke der nedlægges Påstand om Straf i Henhold til følgende Paragraffer i Straffeloven:

98, 1ste Stk., jfr. 99 og 100 (Overfald på Embedsmand o. lign.); 103, 1ste Stk., 2det Led, 2det Stk., 1ste Pkt, 1ste Led og 2det Pkt. (forskelligartet Deltagelse i Opløb, der tilsigter Tvang mod Øvrigheden); 104, 2det Stk. (Opløb med Vold); 108, 1ste Stk., 2det Stk, 2det Led (Befrielse af Fange etc); 109 (Undladelse af at angive visse Statsforbrydelser, Røveri etc.): 112 (Forhindring af Retsmøde etc.); 113, 1ste Stk. (Valgretskranteise); 117, 120, 2det Stk., 121, 124 125, 126, 127, 128, 131, 132, 2det Stk., 134, 139. til Dels 140, endvidere 141, 142, 143 og til Dels 144 (forskellige Embedsforbrydelser *); 146, 147. 2det Stk. (falsk Forklaring for Retten); 157, 1ste Stk. (Voldelig Forhindring af Gudstjenesten'; 162 in fine, 164 in tine, 167, 174, 175, til Dels 176 samt 181 (forskellige Sædelighedsforbrydelser); 187, 189, 194, 195, 196, 1ste Stk, 197, 198 (Drab under formildende Omstændigheder, uforsvarlig Omgang ved Barnefødsel etc); 201, 202, 203, 205, 206, 2det Stk (forskellige tilfælde af Vold og Legemsforbrydelser af grovere Art); 210,211, jfr. 212 (Frihedskrænkelser ; 213 (Barnerov); 22§ og 226 (falske Angivelser eller Klagemål); 24§ (Pengeafpresning); 247, 248. 249, 250 (ulovlig Omgang med Hittegods og dermed beslægtede Forbrydelser); 267, 1ste Pkt (Udgivelse af falske Penge); 285, 2det Stk., 287, 2det Stk, 288, 2det Stk. (forsatlig Ødelæggelse af Fyrindretning, Vandledning etc.); 290, 1ste og 2det Stk. (Anvendelse af giftige Stoffer i Næringslivet), 291 (Udbredelse af smitsom Sygdom.

C. For Underretten høre endelig — forudsat at der foreligger en fuldstændig og troværdig Tilståelse, og at Landsretsbehandling ikke udtrykkelig af Sigtede begæres — Sager, i hvilke der nedlægges Påstand om Straf i Henhold til følgende Paragraffer i Straffeloven: 145, 2det Stk, 149, 1ste Stk, 150, 2det Pkt in tins, 151, 2det Pkt, (tilbagekaldt Mened ; 160, 1ste Pkt., 2det Led, og 2det Pkt, 161, 2det Led, 166, 170 in fine, 171, 1ste Pkt, 2det Led, og 2det Pkt, 182,18§ (forskellige

*) Tilstrækkelig Grund til ubetinget at henlægge Em» bedsforbrydelser til Landsretten, således som stet i det tidligere Forslag, har Kommissionen ikke kunnet finde.

tilfælde af Bigami, Blodskam, Rufferi og anden Forbrydelse mod Sædeligheden); 228, 229, 230, 231, 232 jfr. 234, 237, 240, 241, 246 (Tyveri,; 238, 239 (Hæleri); 251—53, 25§ (Bedrageri); 259 ('Assurancesvig); 260 (svigagtig Fallit); 262, 1ste Stk. (svigagtig Bogforing); 268, 269, jfr. 271. 274 2det Pkt. og 275, 270, 271, jfr. 273, 274 og 27§ (Dokumentfalsk); 277, 1ste Stk., 278, 1ste Stk., 279 (Falsk Mål, Vagt, Marte etc.); 282, 1ste Stk. (Ildspåsættelse på Skov, Mose, Hede, Ager etc.).

Om Adgangen til at påanke en Underretsdom, se § 337.

At en Sigtet ikke ved at lade en Sag. som han kunde forlange bragt for Landsretten, påkende ved Underretten, afskærer sig fra at appellere Underretsdommen til Landsretten, forstår sig af sig selv. Derimod bliver han med Hensyn til den yderligere Appel til højesteret underkastet den ved § 34§ givne Begrænsning.

For Landsretten høre for det første de ovenfor under N. nævnte tilfælde, forsåvidt Sigtede udtrykkelig kraver Landsretsbehandling;

for det andet de under 0. nævnte tilfælde, forsåvidt der enten ikke foreligger nogen fuldstændig og troværdig Tilståelse, eller Sigtede udtrykkelig kræver Landsretsbehandling;

v. for det tredje ubetinget alle Sager, i hvilke der nedlægges Påstand i Henhold til følgende af Straffelovens Bestemmelser: Kap. 9 (Forbrydelse mod Statens udvortes Sikkerhed og Selvstændighed);

Kap. 10 (Forbrydelse mod Statsforfatningen);

Kap. 11 (Forbrydelser mod Kongen, Kongehuset såvelsom imod de lovgivende Forsamlinger m. m.

§A 103, 1ste Stk, 1ste Led (Tvang mod Øvrighed as en samlet Mængde — Hovedmandene); 114, 115, 2det Stk. (Salg af Stemme); 118 (Modtagelse af Bestikkelse for Krænkelser af Embedspligt); 120, 1ste Stk., 123 Dommers Modtagelse af Bestikkelse eller Uretfærdighed ; 130, 1ste og 2det Stk. (forsætlig Strafforfølgning mod uskyldige); 132, 1ste Stk. (Embedsmands Befordren af Undvigelse); 133 (grov Embedsfalsk); 135, 136 (Kassemangel,; 137 (Opkrævning af ikke skyldige Afgifter til egen Fordel); 138 (Postembedsmænds Forbrydelser); til Dels 140 og 144; endvidere 145, 1ste Pkt., jfr 149, 1ste Stk., og 150, samt 151, 1ste Pkt., Mened); 160, 1ste Pkt., 1ste Led, 161, 1ste Led, 162, 1ste Led, 164, 1ste Led (grovere Former af Bigami og Blodskam); 168, 169, 170, 1ste Led, 171, 1ste Pkt, 1ste Led. 172 (Voldtægt o lign.); 173 ! Utugt med Pigebarn under 12 År); 177 (Omgang mod Naturen); 183, 1ste Stk, og 2det Stk, 1ste Pkt. (Forførelse og Tvang til Utugt); 186, 188, 190, 191, 192 (Drab); 193 (Fosterfordrivelses 204 (Lemlæstelse); 243, 244 (Røveri); 258 (Postkyveri); 264. 265, 266 (Falskmøntneri); 269 (Dokumentfalsk med Hensyn til

Statsforskrivning, Veksel etc.); 272 (Efterskriven af Kongens Navni; 280, 281, 282, 2det Stk. (Brandstiftelse af grovere Art); 285, 1ste Stk, 286, 287, 1ste Stk., 288, 1ste Stk, (forsætlig Vildleden af Sofarende, Forvoldelse af Skibbrud, Oversvømmelse, lærnbanefare etc); 292, 1ste Stk. (forsætlig Udbredelse af smitsom Sygdom blandt Husdyrene); 299 (Sikkerhedsfængsel *)).

Hvorvidt Udkastets regler i det hele betegne en Udvidelse eller Indskrænkning af Tallet på de til Underretten henlagte Sager sammenlignet med Reglerne i det tidligere Forslag, lader sig ikke bestemt sige på Forhånd. Vel har Underretten fået en vis Adgang til at idømme Strafarbejde, som det tidligere Forslag ikke hjemlede den, men på den anden Side have de Sigtede fået Ret til i videre Omfang end efter det tidligere Forslag at forlange Landsretsbehandling; og Besvarelsen vil derfor afhænge af, i hvilken Grad de Sigtede ville benytte sig af den dem ved § § d tillagte Adgang til at forlange Landsretsbehandling.

Som alt anført er det ved Bestemmelsen af, om en Sag stal for Underret eller Landøret, samt om, hvor vidt Sigtede stal have Lejlighed til at udtale sit Ønske i så Henseende (Z 304), afgørende, hvad Anklageskriftet lyder på, og Anklagemyndigheden faar derved en vis Adgang til at indvirke på Bestemmelsen af, for hvilken Ret Sagen stal frem. Forsåvidt der nemlig nedlægges Påstand i Henhold til flere Lovbud, eller uden nærmere Specificeren i Henhold til et Lovbud, der indeholder flere Straffe« rammer, vil selvfølgelig den strængeste Strafferamme, hvorom der herefter kan blive Spørgsmål, blive afgørende. Således vil f. Eks. en Anklage, i al Almindelighed lydende på, at Sigtede sammen med en Mængde andre har vist Modstand mod udførelsen af en af Øvrigheden truffen Bestemmelse (Straffelovens § 103), ligesåvel som en Anklage, særlig lydende på, at Vedkommende som Hovedmand for en samlet Mængde har vist voldsom Modstand mod Øvrigheden, ubetinget gå ind for Landøret, medens en Anklage lydende på, at Vedkommende blot har været simpel Deltager i et truende Opløb, under hvilket dog ingen Vold er øvet, ubetinget vil høre for Under-

*) Naar Udkastet i Modsætning til det tidligere Forslag henlægger Sager efter § 299 til Landsretten, er dette begrundet i, at det her drejer sig om dømmes, der i sig selv hjemle Indespærring for Livstid, nemlig forsåvidt Forholdene ikke forandre sig forinden. Erfaringen viser, at Paragraffen anvendes nogenlunde hyppig og i Neglen angår sådanne Personer og Forhold, at indgribende og langvarige Forholdsregler ne nødvendige.

ret, og en Anklage efter Straffelovens § 103, 2det Stykke, uden nærmere Specificere« i øvrigt, vil gå ind under Reglen i § § d. I Almindelighed må Anklagen antages at ville blive affattet med en vis Rummelighed, således at der vil blive betydelig Anvendelse netop for § § d og c Det Spørgsmål rejser sig imidlertid, hvorledes Underretten stal stille sig, naar en Sag er bragt ind for den, uden at der er givet Sigtede Lejlighed til at ytre sig, fordi Anklagen kun involverede fængsel, men Underretten derefter kommer til det Resultat, at Tilfældet hører under § § d eller . (Der er f Eks. rejst Tiltale efter Straffelovens § 242, men Underretten kommer til det Resultat, at der er tilstrækkeligt Bevis til Straf efter § 248 og har været tilstrækkelig Adgang til Forsvar, jfr. nærværende Udkasts § 257). Udkastets Tanke må i et sådant Tilfælde være tilfredsstillet, naar Sigtede, inden der gaar Dom, spørges, om han vil tage Dom ved Underretten eller forlanger Landsretsbehandling.

Det må endnu her fremhæves, at man har fundet det rettest i Slutningen af Paragraffen at indsætte en Bestemmelse om, at Overanklageren har Ret til at indbringe Sager, der efter de forudgående Regler høre for Underret, direkte for Landøret, naar han af særlige Grunde finder dette hensigtsmæssigt, og Sigtede

samtykker deri. Der er herved navnlig tænkt på sådanne Sager, om hvilke det på Grund af deres Tvivlsomhed på Forhånd er givet, at de alligevel ville blive påankede til Landøret, enten fra den ene eller den anden Side. idet man ved den angivne Regel kan opnå at undgå den Gentagelse af Domsforhandlingen, der ellers i Tilfælde af fuldstændig Anke må sinde Sted. Reglen vil iøvrigt også kunne benyttes til undtagelsesvis at bringe mindre Sager frem for Nævninger (jfr. nedenfor Side 18). Den kan ikke anvendes på Politisager.

ad II. Hvad dernæst angår det andet Hovedspørgsmål i nærværende Kapitel: Afgrænsningen mellem de Landsretssager, ved hvilke Nævninger skulle medvirke, og dem, ved hvilke Landsretten dømmer alene, kan Kommissionen i det hele slutte sig til de Betragtninger, der vare bestemmende for det tidligere Forslag. Naar det i Grundlovens § 74 hedder, at Nævninger skulle indføres i „Misgerningssager“, kan dette Udtryk selvfølgelig ikke være taget i så vid Betydning, at det omfatter alle strafbare Hånd' ligger lige til den mindste Politiovertrædelse. Grundloven må tværtimod antages dermed kun at have villet betegne de alvorligere kri-

*) Naar Udkastet i Modsætning til det tidligere Forslag henlægger Sager efter § 299 til Landsretten, er dette begrundet i, at det her drejer sig om dømme, der i sig selv hjemle Indespærring for Livstid, nemlig forsåvidt Forholdene ikke forandre sig forinden. Erfaringen viser, at Paragraffen anvendes nogenlunde hyppig og i Neglen angår sådanne Personer og Forhold, at indgribende og langvarige Forholdsregler ne nødvendige.

minelle Sager og iøvrigt at have givet et vist Spillerum*). Det er herefter fundet rigtigt til Nævningepåkendelse ubetinget at henlægge de allervesteste Forbrydelser, for hvilke Straffen er Livsstraf eller for Første Gang begået Forbrydelse livsvarigt Strafarbejde, hvormed er stillet i Klasse Tiltale efter § 299 (jfr. ovenfor S. 13, Note). På den anden Side har man ment, at der ikke uden i ganske ekceptionelle tilfælde

(jfr. § § iu. fine, sammenholdt med § 6 in fine) bor kunne være Tale om, at et for Borgerne som for Retsplejen så tungt Apparat som Nævninger skulde kunne bringes til Anvendelse på Handlinger, for hvilke Straffen ikke kan overskride Fængsel. At disse Forbrydelser efter nærværende Udkast ikke kunne bringes for Nævninger, ligger allerede deri, at de normalt ikke kunne bringes for Landøret. Men selv med Hensyn til en stor Del af de Forbrydelser, for hvilke Straffen kan stige til Strafarbejde, og som altså ester Udkastet regelmæssig kunne komme for Landøret, gør det sig gældende, at de høre til de dagligdags Ting og for en meget væsentlig Del forøves af professionelle Forbrydere. 'Naar hertil endvidere kommer, at Tiltaltes Strafskyld i mangfoldige Tilfælde ved egen Tilståelse eller på anden Måde kan være konstateret udover al Tvivl, således at dømmerens Opgave i Virkeligheden indskrænker sig til at udmåle Straffen — noget, der er Nævningerne uvedkommende — vil det ses, at det vilde være urimeligt, om man ubetinget vilde foreskrive Nævningebehandling i alle de her omhandlede Tilfælde, hvor Straffen kan stige til Strafarbejde. På den anden Side kan der indenfor denne Gruppe let forekomme Tilfælde, hvor Vedkommendes Velfærd i Virkeligheden eller efter hans og andres Opfattelse står på Spil, og hvor Spørgsmålet om Bevisets Tilstrækkelighed eller et strafferetligt Begrebs større eller mindre rækkevidde frem-

*) Jfr. Grundlovsndvalgets Betænkning (Forhandlingerne på den grundlovgivende Rigsdag Side 1531). „ . . . Gennemførelsen af Nævninger må altså indskrænkes til Strafferetssager, men den kan ingenlunde anvendes her i alle Sager. De fleste kriminelle Sager ville tværtimod også fremdeles blive at påkende uden Nævningers Mellekomst, Dette er overalt tilfældet og kan vanskelig undgås, dersom der ikke i en ganske overordentlig Grad stal lægges Beslag på Borgernes Tid og Kraft, Nævninger bør altså kun dømme i de vigtigere Strafferetssager. Hvilken Grænse nu her stal drages, må det være dc» fremtidige Lovgivning forbeholdt at afgøre. Kun har man troet også her at kunne vælge det Ord, der i Fremtiden stal betegne denne Art af ^ager. nemlig „Misgerningssager“.

byder Tvivl. Her vil en Påkendelse under Medvirkning af Nævninger kunne være på sin Plads.

Det naturlige vil herefter være at overlade det dels til Anklagerens, dels til Sigtedes eget Valg. om Sagen i sådanne Tilfælde, i hvilke der kan blive Spørgsmål om Strafarbejde — i Klasse hvormed udkastet har ment at burde stille Fortabelse af Embede, Bestilling eller Valgret — stal bringes frem for Nævninger eller ej.

En fuldstændig Sikkerhed for, at den praktiske Anvendelse af disse Regler netop vil drage den Gramse, der i sig var den ønskelige, er der selvfølgelig ikke. Men iøvrigt er der ingen Grund til at nære Frygt for, at den Sigtede i utvivlsomme Sager regelmæssig skulde vælge Nævninger, idet den, der har afgivet en klar Tilståelse i en Sag. der heller ikke frembyder retlig Tvivl, ikke kan gøre sig Håb om at slippe, fordi han påkalder Nævninger, medens han på den anden Side let kommer til at vente længere på afgørelsen. Vilde man omvendt befrygte, at Nævninger herefter skulde blive benyttede i altfor ringe Omfang, må hertil svares, at Nævningeinstitutionens værd i hvert Fald står og falder med den Tillid, den kan skaffe sig, og at den naturligste og sikreste Form for Indførelsen af en sådan ny Institution er, at der gives Udviklingen Lejlighed til

at gribe og knæsætte den. At ville påtvinge Retsplejen og Borgerne et besværligt Apparat i en Række Tilfælde, hvor ikke blot Påtalemyndigheden, men endog den Sigtede selv. til hvis Beskyttelse den fremfor alt stal tjene, ikke bryder sig derom, vilde der ikke være Grund til. At man i de få store Sager, hvor Vedkommendes Liv eller Frihed for Livstid står på Spil, ubetinget søger alle mulige Garantier, selv de, der in casu. måtte vise sig overflødige. lader sig forstå og forsvare. Men iøvrigt bor Nævningerne først og fremmest være et værn, som den Sigtede i alvorlige Sager stal kunne ty til, hvor han befrygter, at de juridiske dømmere skulle se ensidigt, konventionelt eller doktrinært på det foreliggende Bevismateriale eller den foreliggende Handlings strafferetlige Karakter*).

*) I Norge, hvis Straffeprocesslov (Kap. 28) åbner

Adgang til at bringe enhver Underretssag (Politisager og Bodesager dog undtagne) frem til fornyet Behandling for Nævningeret (Lagmanderet', synes det også erkendt, at man er gået for vidt.

Frankrig, Tyskland og Østrig indskrænke Jury-Anvendelse til de groveste Forbrydelser og begrænse således Udgangen langt stærkere end nærværende Udkast. England anvender den derimod overalt udenfor Sager, der behandles rent summarisk.

I den fremstillede Begrundelse ligger imidlertid, at den alt omtalte Regel, hvorefter den, der sigtes for en Forbrydelse, som kan pådrage Strafarbejde, Fortabelse af Embede, Bestilling eller Valgret, kan forlange Påkendelse ved Nævninger. trænger til en Begrænsning, thi uden saadan vil den kunne benyttes ikke blot af den, der frygter sig forurettet, men også af den, der er fuldt på det rene med sin Strafskyld, men som af en eller anden Grund kan ønske at trække Sagen ud, eller i alt Fald ønsker at tage Chancen for en urigtig Frifindelses-Kendelse fra Nævningernes Side. At finde en Regel, der helt afskærer Muligheden for dette sidste og dog fuldt ud tilfredsstillende ovenomtalte Hensyn til den Sigtede, er næppe muligt. Kommissionen har ment at måtte indskrænke sig til den i Paragrafens 2det Stykke givne varsomme Begrænsning, der kun berører Folk, der allerede have været i Forbedrings- eller Tugthuset for Ejendomskrænkelser og nu igen tiltales for saadan Forbrydelse, Adgang til at forlange Påkendelse ved Nævninger.

Endelig er der i Slutningen af Paragraffen åbnet en Udvej for sådanne særlige Tilfælde. hvor de foregående Regler ikke hjemle Nævningers Medvirkning, men hvor dog baade Landsretten selv, Anklagemyndigheden og Sigtede ere enige om ønskeligheden af saadan. Denne Regel vil altså kunne finde Anvendelse i Tilfælde, i hvilke Straffen måske ikke kan nå højere end til fængsel på Vand og Brod. og som således kun i Kraft af § 5 in fine kunne bringes frem direkte for Landøret, men hvor der dog kan være Spørgsmål om at dømme en hidtil vel anset Mand for et For« hold, der vil sætte en for ham skæbnesvanger Plet på hans Rygte. Ligeledes vil Reglen kunne anvendes til Fordel for sådanne Sigtede, der alt have udstået Strafarbejde for Ejendomskrænkelser, og som nu igen tiltales for saadan Forbrydelse, men under Forhold, der frembyde særlig Tvivl og Betænkelighed.

Endnu stal fremhæves, at, medens det tidligere førsttag under særligt Hensyn til Grundlovens førskrift om Nævningers Medvirkning i Sager, der rejse sig af politiske Lovovertrædelser, udtrykkelig havde henlagt Sager, der angik nogen af de i Straffelovens Kap. 9—11 omhandlede Forbrydelser, til ubetinget nævningepåkendelse, er saadan Regel ikke medtaget i nærværende Udkast. Grunden hertil er den, at det indenfor kommissionen med Styrke er hævdet. at Begrebet „politiske Forbrydelser" ikke kan fyldestgøres ved Fremhævelsen af de nævnte Straffelovs-Kapitler.

idet det ikke alene eller særlig bestemmes ved, hvad der er Forbrydelsens Genstand, men tillige ved andre Omstændigheder, særlig Forbrydelsens Motiv. Der kan derfor indenfor de nævnte Kapitler falde adskillige Forbrydelser, som ikke med Rette kunne kaldes politiske, og omvendt udenfor de nævnte Kapitler findes en Mængde Forbrydelser, som under visse Forhold må betegnes som politiske. Grundlovens Tanke vil derfor efter denne Opfattelse fyldestgøres langt bedre ved at indrømme en saadan vidt« gående Adgang for Sigtede til at forlange Påkendelse ved Nævninger, som Paragraf« fen iøvrigt har indrømmet, end ved den udtrykkelige Fremhævelse af Kap. 9-11. Kommissionen har haft så megen mindre Betænkelighed ved at slutte sig til denne Opfattelses Konsekvens: Udeladelsen af den særlige Henvisning til de nævnte Kapitler, som der i samtlige de under disse Kapitler faldende Forbrydelser — alene med Undtagelse af de i § 82, 4de Stykke, og § 83, 2det og 3dje Stykke, omhandlede — allerede som følge af Strafferammens Beskaffenhed i Henhold til Paragrafens øvrige Bestemmelser er Adgang for Sigtede til at forlange Nævningers Medvirkning.

spørges der derefter, hvilke af de indenfor Straffelovens Område liggende Forbrydelser, der blive Genstand for Nævningepåkendelse, bliver Svaret:

Ubetingede Nævningesager ere Sager, hvori der nedlægges Påstand i Henhold til Straffelovens:

8§ 71, 72, 1ste Stk.. 74, 75, 80, 1ste Stk., 82, 1ste Stk. (forskellige Forbrydelser mod Statens udvortes Sikkerhed og Selvstændighed); 85, 86 (forskellige For> brydelser mod Statsforfatningen); 88, 91, 92, 9§ (forskellige grove Forbrydelser mod Kongen, Kongehuset, de lovgivende Forsamlinger etc.); 168, 170, 1ste Led (Voldtægt o. lign.); 186, 187, 190, 191, 192, 2det Led (forsætligt eller overlagt Drab,; 193, 3die Stk.

(Anvendelse af fosterfordrivende Midler på et Fruentimmer uden hendes Vidende og Vilje); 232, 2det Led (fjerde Gang begået, grovt Tyveri ; 243 og 244 (Røveri); 280, 282, 2det Stk. (Brandstiftelse under skærpene Omstændigheder); 285, 1ste Stk., 286, 1ste Pkt., 287, 1ste Stk., 288, 1ste Stk, in fine (forskellige almenfarlige Forbrydelser, begåede under kvalificerende Omstændigheder); 299 (Sikkerhedsfængsel).

Som Eksempel på ubetingede Nævningesager i Henhold til en udenfor Straffeloven liggende Hjemmel kan nævnes Sager, i hvilke der nedlægges Påstand i Henhold til Lov om Sprængstoffer af 1, April 1894 s 11, 1ste Stk,

Nævningesager på Overanklagerens eller Sigtedes Begæring ere Sager, i hvilke der nedlægges Påstand i Henhold til Straffelovens §§ 72, 2det

Stk., 73, 76, 77, 78, 79, 80, 2det Etk., 81, 82. 2det og 3die Stk, 83, 1ste Stk. (forskellige Forbrydelser mod Statens udvortes Sikkerhed og Selvstændighed); 87 (voldsom Forhindring af de forfatningsmæssige Valg etc.); 89, 90, 93, 94, 96 (forskellige Forbrydelser mod Kongen, Kongehusets Medlemmer eller Rigsdagsmand); 98, 1ste Stk., 99. 100, 103, 1ste Stk. og 2det Stk., 1ste Pkt., 1ste Led, samt 2det Pkt., 104, 2det Stk., 108, 109. 112, 113. 1ste Stk.. 114. 115, 2det Etk, (forskellige Forbrydelser mod den offentlige Myn« dighed og Orden); alle i Kap. 13 nævnte Embedsforbrydelser med Undtagelse af de i §§ 119, 129. 130. 3die Stk. ommeldte; 145—46. 149. 1ste Stk., 150—51 (Mened, falsk Forklaring o. lign.); 157, 1ste Stk. »vold. som Forhindren af Gudstjeneste etc); 160, 1ste og 2det Pkt. (Bigami); 161—62, 164. 166—67, 169. 170 in fine. 171—77. 181—82. 183, 1ste Stk. og 2det Stk, 1ste Pkt., 18§ (Blodskam, Forførelse, Rufferi og forskellige andre Sædelighedsforbrydelser): 188—89, 192, 1ste Led »Drab under noget formildende Omstændigheder); 193, 1ste og 2det Stk, (Fosterfordrivelse); 194—9§ (uforsvarlig Omgang red Barnefødsel); 196, 1ste Stk, (Drab efter begæring); 197 (Udsættelse af spade Bon: etc.); 198 (uagtsomt Manddrab); 201—5. 206, 2det Stk, (Legemsbeskadigelse): 210—11 (Frihedskrænkelse); 213 (Barnerov); 225—26 (falsk Angivelse eller Klagemål); 228-31*), 232. 1ste Led, jfr. 234, 237, 240, 241 og 246 (Tyveri og Ran); 238—39 (Hæleri); 24§ (Pengeafpresning); 247 --50 (ulovlig Omgang med Hittegods o, lign.): 251 -53, 255, 258—59 (Bedrageri); 260. 262, 1ste Stk. (svigagtig Fallit); 264—66, 267, 1ste Pkt. (Falskmøntneri etc.); 268—7§ (Dokumentfalsk); 277, 1ste Stk., 278. 1ste Stk, 279 (falsk Mål, Vagt, Mærke etc.): 281, 282, 1ste Stk. (Brandstiftelse); 285, 2det Stk., 286, 2det Pkt., 287, 2det Stk. 288 (forskellige almenfarlige Handlinger); 290, 1ste og 2det Stk. (Anvendelse af giftige Stoffer i Næringslivet); 291, 292, 1ste Stk, (Udbredelse af smitsom Sygdom).

Ordene „Sigtede eller dennes værge" ere her som andetsteds i Loven en forkortet Gengivelse af det i § 5 d brugte Udtryk „Sigtede, eller hvis denne er umyndig. hans værge". således at afgørelse for Umyndiges Vedkommende, hvor denne Vending benyttes, alene er hos værgen.

§ 7.

Da den i Straffelovens § 46 foreskrevne Strafferamme for Forsøg intet Minimum fastsætter. og, da Strafferammen ved Meddelagtighed synker meget betydeligt, vilde

Reglerne i § 5, om de her skulde anvendes, give Underrettens Kompetence en Roekkevidde. som ikke ligger i Udkastets Tanke. En Domfældelses Betydning beror jo nemlig ikke alene på størrelsen af den Straf, der idømmes, men også på Karakteren af den Forbrydelse, hvorfor der dømmes, men denne finder netop sit Udtryk gennem den almindelige for den fuldbrydede Forbrydelse fastsatte Strafferamme.

Naar den i det tidligere førsteg i Forbindelse hermed udtalte Regel om, at der ved Kompetence-Afgrænsningen heller ikke stal tages Hensyn til sådanne i Loven bestemt betegnede Omstændigheder, som hjemle Nedsættelse af Strafferammen, her er udeladt, er dette sket, fordi denne Regel, for så vidt angår de i Straffelovens almindelige Del omhandlede Straffenedsættelser (med Hensyn til Born, ufuldstændig Tilregnelige etc.). må forstå sig af sig selv. medens Reglen på den anden Side let kunde misforstås derhen, at den tillige omfattede de i Straffelovgivningens specielle Del omtalte, bestemt betegnede Omstændigheder (f. Eks. ved Voldtægt, at Kvinden er berygtet, i § 103 at Vold ej er anvendt etc. etc.), hvilke netop stabe særlige Strafferammer.

§ 8.

Om Forening af Straffesager se §§ 31 in tins, 34, 35, 2det Stk., og 61—«3.

§ 9.

Denne Paragraf er i væsentlig Grad simplificeret i Sammenligning med den tilsvarende Paragraf i det tidligere Forslag (§ 13). Dens Grundtanke behøver ingen nærmere Forklaring. Medens Afvisning fra Underretten ifølge Paragraffen kan blive nødvendig såvel på et af Sagens første Stadier (jfr. § 303, 3die Stykke, sammenholdt med § 228), som efter at Domsforhandlingen er begyndt (§ 303, 3dje Stykke, sammenholdt med § 241). kan Afvisning fra Landsretten af den Grund, at Sagen hører for Underret

— særlig af Hensyn til Sigtede eller Vidnerne

— undlades, naar Sagen er nået frem til Domsforhandling, hvorimod den bor finde Sted, naar det inden dette Stadium oplyses, at Sagen efter sin Beskaffenhed ikke hører for Landøret (jfr. § 228). Ligeledes kan, naar det midt i en Domsforhandling for Nævninger viser sig, at Sagen burde have været foretaget uden Nævninger, Påkendelsen efter Rettens Bestemmelse ske under Nævningernes Medvirkning.

En Tom eller Kendelse, hvorved en Domssag afvises, kan gøres til Genstand

henholdsvis for Anke (8 320 Nr. 1) eller kære (§ 346/ 2det Stykke); en Kendelse, hvorved Domssagen antages, kan ilte gøres til Genstand for kære (§ 346, 2det Stykke).